

Asia: VN/10321/2021

Lausuntopyyntö ehdotuksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi Helmi-elin ympäristöohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Korkeasaaren eläintarhan säätiö sr:n lausunto ympäristöministeriölle Helmi-elin ympäristöohjelman luonnoksesta vuosille 2021-2030

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman kohdassa 3.1 Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi asetetaan tavoitteeksi pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa ja saavuttaa YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteet. Tämä on myös Korkeasaaren eläintarhan tavoite.

Korkeasaaren eläintarhassa käy vuosittain lähes puoli miljoonaa vierailijaa ja tavoitteemme on tehdä luonnonmonimuotoisuus ymmärrettäväksi ja kertoa villieläinten vähenemisen syistä. Kannustamme vierailijoitamme toimimaan luonnon hyväksi.

Korkeasaaren eläintarha haluaa paremman maailman villieläimille ja suojelemme luonnon monimuotoisuutta sekä eläintarhassa ja luonnossa erilaisissa luonnonsuojeluhankkeissa. Osallistumme eläinlajien suojeluun niiden eläinalueilla osana eläintarhojen ja suojelujärjestöjen verkostoa. Olemme IUCN:n jäsen ja parhaillaan työskentelemme metsäpeurojen luontoonpalautushankkeessa yhdessä muiden suomalaisten toimijoiden kanssa (Metsäpeura-LIFE).

IUCN:n tavoitteena vuosille 2021-2022 on varmistaa COVID-19 kriisin taloudellisten elvytyspakettien suuntaaminen luonto-pohjaisiin ratkaisuihin, joilla olisi positiivisia ja pitkäkestoisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuden säilymiseen sekä taloudelliseen kasvuun ja vakauteen. Näillä keinoin voisi myös päästä kohti YK:n kestävä kehityksen tavoitteita (https://www.iucn.org/sites/dev/files/background_-_iucn_nature-

based_recovery_initiative_22_march_2021-compressed.pdf). Luonnon ennallistamishankkeet luovat työpaikkoja ja tukevat monimuotoisuuden suojelua.

Lisäksi EU:n biodiversiteettisopimuksessa esitetään erityisenä tavoitteena se, että vuoteen 2030 mennessä luontodirektiivin ja lintudirektiivin liitteiden lajien ja luontotyyppien suojelutason heikkeneminen on pysäytetty, ja 30 %:lla näistä lajeista ja luontotyypeistä suojelun tila paranee. Tätä tavoitetta ei välttämättä saavuteta pelkästään suojelualueiden määrää lisäämällä ja alueita ennallistamalla vaan tarvitaan lisäksi toimia, jotka edistävät ihmisten ja luonnon yhteiseloä.

Helmi-ohjelma vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja parantaa elinympäristöjen tilaa muun muassa suojelemalla ja ennallistamalla soita, kunnostamalla ja hoitamalla lintuvesiä, perinnebiotooppeja ja metsäisiä elinympäristöjä sekä kunnostamalla pienvesi- ja rantaluontoa. Komission tärkeimmät ehdotukset ovat EU:n suojeltujen alueiden verkoston laajentaminen sekä kunnianhimoisen EU:n luonnon ennallistamishankkeiden kehittäminen. Suomalaisesta uhanalaisten lajien suojelusta puuttuu toistaiseksi etäsuojelun roolin arviointi kokonaan (<https://www.cpsg.org/our-approach/one-plan-approach-conservation>), tämä tulisi lisätä Helmi-ohjelmaan mahdollisuuksien mukaan.

IUCN:n suositusten mukaisesti kaikissa uhanalaisten lajien suojeluohjelmissa tulisi arvioida, voiko laji hyötyä tarhaamisesta (ex-situ, <https://www.cpsg.org/iucn-ssc-ex-situ-guidelines>). Helmi-ohjelmaan pitäisikin lisätä tarhaamisen osuuden selvittäminen osana lajiston suojelua. Tämä ei suinkaan tarkoita sitä, että uhanalaisia lajeja siirrettäisiin eläintarhoihin vaan suojelutaitoja voidaan kehittää esimerkiksi suojelualueen vieressä olevassa kasvatustalossa tai harjoittelemalla tarhakasvatusta esimerkiksi ei-uhanalaisella sukulaislajilla (mm. kovakuoriat). Ruotsalainen eläintarha Nordens Ark on opetellut sarvijäärä-lajin kasvatusta eläintarhassa ja osallistunut lajin suojeluun luonnossa (<https://nordensark.se/bevarande/bredbandad-ekbarkbock/>).

Helmi-ohjelmassa on suunnitteilla 40 toimenpidettä, joihin kuuluu kunnostuksen ja hoidon toimien lisäksi myös poikkileikkaavia ohjelman tietopohjaan sekä viestintään ja sidosryhmäyhteistyöhön liittyviä toimenpiteitä. Yksi näistä on haitallisia vieraskasvilajeja koskeva toimenpide. Korkeasaaren eläintarhan on järjestänyt vuonna 2017 yhteistyössä eri viranomaisten kanssa tiedostustilaisuuden vieraslajeista (<https://www.korkeasaari.fi/pesukarhu-ja-punakorvakilpikonna-ovat-laittomia-maahantulijoita/#6540212d>). Tällainen yhteistyö eri medioiden kanssa on eläintarhalle tuttua ja sujuvaa. Helmi-ohjelman viestinnän toimenpiteiden tavoitteiden saavuttamisessa yhteistyö Korkeasaaren eläintarhan kanssa toisi Helmi-ohjelmalle toivottua näkyvyyttä kansallisella ja alueellisella tasolla, etenkin kun suuri osa Helmi-alueista sijaitsee luonnoksen mukaan Etelä-Suomen alueella.

Viestinnän tavoitteista 1. Lisätä tietoa luonnon monimuotoisuuden tilasta ja sen merkityksestä ja liittää Helmi-ohjelma osaksi tätä keskustelua. 2. Tehdä Helmi-ohjelmasta ja sen toimista tunnettuja

ja hyväksytyjä, olisivat helposti liittävässä osaksi eläintarhojen tekemään viestintää niin sosiaalisessa mediassa kuin erilaisten tiedotustilaisuuksien muodossa.

Tarhakasvatusosaamisen, vieraslajien torjunnan ja monipuolisen viestintäosaamisen lisäksi Korkeasaaren eläintarhassa on mahdollisuus viestiä perinnebiotoopeista sekä erilaista pölyttäjäistä. Eläintarhaan valmistui 2019 pölyttäjäpuisto, jossa esitellään erilaisia pölyttäjähyönteisiä ja niiden merkitystä luonnonmonimuotoisuudelle (<https://www.korkeasaari.fi/suomen-luonnon-paivana-bongataan-suomalaisia-lajeja/#6540212d>).

Tulevaisuudessa, mikäli eläinsuojelulain uudistus etenee ja laki eläinten hyvinvoinnista hyväksytään eläintarhoilta edellytetään toiminnanharjoittajan luvan saamiseksi yhä vahvempaa osallistumista eläinlajien suojelua edistävään tutkimukseen, eläinlajien suojelutaitoihin liittyvään koulutukseen, lajien suojeluun liittyvään tietojen vaihtoon ja tietenkin eläinlajien tarhaamista ja eläinten palauttamista luontoon luontoonpalautushankkeissa.

Korkeasaaren eläintarhan säätiö sr toivoo mahdollisuutta osallistua Helmi-ohjelman toteuttamiseen ja omalta osaltaan tuoda ohjelman käyttöön eläintarhojen yhteistyötoimijoiden verkostot kuten erilaiset ympäristökasvattajat, kouluryhmät ja muut vapaaehtoiset toimijat. Vuoden 2021 tavoittemme on osallistua työpanoksellamme luonnossa tapahtuvaan suojelutyöhön ja vahvistaa rooliamme kansallisessa lajiensuojelussa.

Hellström Sanna
Korkeasaaren eläintarha